

GLOKAL LİDERLİK ÖZELLİKLERİ: HALİL FİKRET KANAT ÖRNEĞİ

Şeyma Nur GÖÇER¹

Öz

Liderlik insan toplumlarında büyük değer taşımaktadır. Liderlik hakkında pek çok araştırma yapılmış, evrenselliği; doğuştan gelip gelmediği; bireysel özellikler ile ilişkili olup olmadığı gibi pek çok tartışma konusu süregelmiştir. Liderlik araştırmalarında geçmişten bugüne var olan liderlerin davranışlarının incelenmesi önem arz eden bir konudur. Liderlerin davranışları, liderlik sürecinin nasıl yönetildiği, hangi durumda ne tür liderlik gerektiği ile ilgili duyulan merak liderlikle ilgili farklı teori ve yaklaşımların ortaya atılmasına yol açmıştır. Bu çalışmada liderlik özelliklerinin araştırılması bağlamında Türk Eğitim Sisteminin önemli isimlerinden olan Halil Fikret Kanat'ın gerçekleştirdiği faaliyetler, eğitime bakış açısı ve karakteristik özellikleri içerik analizi yöntemiyle saptanmış ve ulaşılan liderlik özellikleri global liderlik teorisiyle ilişkilendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Global liderlik, Halil Fikret Kanat, Liderlik özellikleri

Glocal Leadership Qualities: Example of Halil Fikret Kanat

Abstract

Leadership is of great value in human societies. A lot of research has been done about leadership, its universality; whether it was inborn; Many controversies remain, such as whether they are related to individual characteristics. In leadership researches, it is an important issue to examine the behavior of leaders that existed from past to present. The characteristics of these people, how the leadership process works, and what kind of leadership is required in which situations led to the development of various theories and approaches related to leadership. In the context of researching these leadership characteristics, the activities carried out by Halil Fikret Kanat, one of the important names of the Turkish Education System, his point of view on education and their characteristics were determined by the content analysis method and the leadership characteristics achieved were associated with the global leadership theory.

Keywords: Glocal leadership, Halil Fikret Kanat, Leadership qualities

Giriş

Liderlik geçmişten bugüne süregelen, sosyal bilimlerin farklı disiplinleri tarafından keşfedilmeye çalışılmış çok yönlü sosyal bir olgudur. 20. yy'da liderlik, yönetim alanındaki teorisyenler ve uygulayıcılar tarafından çalışılan yaygın konulardan biri haline gelmiştir. Liderlerin davranışları, liderlik sürecinin nasıl yönetildiği, hangi durumda ne tür liderlik gerektiği ile ilgili duyulan merak liderlikle ilgili farklı teori ve yaklaşımların ortaya atılmasına yol açmıştır (Yıldırım, 2012, s. 41).

¹ Yüksek lisans öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi A.B.D, seymagocerr@gmail.com ORCID: 0000-0003-3891-2534.

Geliştirilen liderlik yaklaşımlarından biri de glokal liderlik yaklaşımıdır. Glokal liderlik, global ölçekteki liderlik becerilerinin, yerel ihtiyaçlara göre şekillendirilmesidir (Akbaşlı, Erçetin ve Yüce, 2019; Erçetin, Potas, Açıkalin, ve Kısa, 2011; Erçetin, Potas, Açıkalin, Yılmaz, Kısa ve Güngör, 2017). Bu çalışmada Cumhuriyetin kuruluş döneminin önemli eğitimcilerinden biri olan ve Türkiye’de eğitim düşüncesinin gelişmesinde önemli rol oynayarak milli hafızamızda yer edinmiş kişilerden biri haline gelen Halil Fikret Kanat’ın eğitim düşüncesi, glokal liderlik bağlamında çözümlenmeye çalışılmıştır. Var olan birçok liderlik yaklaşımı arasından glokal liderliğin seçilme sebebi Halil Fikret Kanat’ın yetiştiği yörenin gelenek ve göreneğinin sürdürülmesinin gerekliliğine vurgu yapmış bir eğitimci olmasının yanı sıra yurt dışında yüksek öğrenim görerek ve çeşitli üniversitelerde ders vererek globalliği yakalamış biri konumunda olmasıdır. Kanat, ülkesinde tüm dünyaya hitap eden, çağın gerektirdiği becerilerinin kazandırılabilirdiği, milli değerlerle harmanlanmış bir eğitim anlayışının var olması gerektiğini savunmuştur ve meslek hayatı boyunca bu düşüncüyü hayata geçirebilmek için çaba göstermiştir. Çalışmada glokal liderlik ve glokal liderlerin gösterdiği özellikler tanıtılmış, Halil Fikret Kanat’ın mesleki kariyerindeki bu liderlik teorisine örnek gösterilebilecek uygulamaları ortaya koyulmuştur. Bu uygulamalar “Yenilikçi, etkili ve eleştirel düşünmeyi destekleyen herkesin ulaşabileceği bir öğretim ortamı sunma”, “Dış dünyayla bağlantılı olma, eylemleri küresel ve yerel eğilimlerle ilişkilendirme, bunu politika bilgisi temeline dayanarak yönetim sürecine dahil edebilme”, “Farklı kültürlere, manevi yaşantılara, toplumun ahlaki değerlerine karşı duyarlı olma”, “Geçmiş, gelecek ve şu an arasında köprü olabilen strateji geliştirebilme” başlıkları altında toplanmıştır.

Glokal Liderlik

İçinde bulunduğumuz dünya düzeni, tüm iş çevrelerince kapitalist dünya düzeni olarak anılmaktadır. “Sanayi Devrimi” ile birlikte egemen güç haline gelen bu düzen, mevcut gücünü hâlen korumakta ve tüm dünyayı kendisine hizmet etmeye zorlamaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005). Kapitalist dünya düzenine yeterince uyum sağlayamayan ve globalleşemeyen ülkeler bu düzende geri kalmış ülkeler olarak kabul edilmektedir. Kapitalizm, üretim-tüketim odaklı bir kavram olarak ülkeleri, sanayilerini tüm dünyaya açmaya mecbur bırakmıştır. Bu durumda ise ülkeler küresel düşünmeye mecbur bırakılmış, bu beceriye sahip olmayan ülkeler ise “geri kalmış ülkeler” olarak adlandırılmıştır. Günümüzde ise küresel düşünmek artık yetmemekte, bu düşünce yapısını yerele uygulamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. “Glokal” kavramı da adını buradan almaktadır. Bu kavram, “küreselleşme” ve “yerelleşme” nin bir birleşimi olarak alanyazında kendine yer bulmuştur (Erçetin, Potas, Açıkalin ve Kısa, 2011; Erçetin vd., 2017).

Dünyanın küreselleşmesi milli kültür ve değerlerden uzaklaşmadan çağa ayak uydurabilecek bilgi, tutum ve becerilere sahip bireyler yetiştirmenin zorlaşması gibi bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu bireylerin yetiştirilmesinde sorumluluğu en başta aileler, toplum ve eğitim kurumları üstlenmektedir (Çalık ve Sezgin,2005). Eğitim kurumları dünyadaki değişimleri takip ederek ve bu değişimlere eğitim süreçlerinde yer vererek değişime öncülük edebilir. Fakat küreselleşme olgusu birçok alanda benimsenmesine ve araştırmalara konu olmasına rağmen kavramın eğitim için yeterince somut olmaması, eğitimin yerel ve geleneksel eylemlere bağlı olma eğilimi nedeniyle eğitim alanında yeterince ses getirmemiştir.

Küreselleşmenin, yetiştirilmek istenilen insangücünde ve dolayısıyla eğitimde oluşturduğu değişimleri Özden (2010) şöyle nitelemektedir:

1.Eğitim programları bilgi temelli olacaktır.

2.Eğitim ortamı, analitik düşünme yetisine sahip çocukların yetişmesi için hazırlanacak ve böylelikle düşünen tartışan, araştıran ve değerlendiren bireylerin oluşturduğu toplumsal bir yapı meydana gelecektir.

3.Yetişkin eğitimi, eğitimin bir parçası olacak ve sürekli eğitimleri desteklenecektir.

4.Ders içerikleri teorik bilgiyi aktarma odaklı değil daha çok eleştirel düşünmeye, anlamaya ve irdelemeye yönelik hazırlanacaktır.

5.Eğitim kurumları, öğrenciyi, öğrenmeyi öğrenmeye yönlendirecektir.

6.Eğitimde, sadece belirli alanlarda değil çok yönlü zihin gelişimi hedeflenecektir (Gök, 2014, s. 28).

Tezcan (2002), var olan milli değerlerin küresel kültürde yer edinmesi ve bu sayede küreselleşmiş bir kültürün elde edilmesi gerekliliğinden bahseden “Bilinçli Küreselleşme” ye vurgu yapmıştır ve bu vurgu glokal yaklaşımla ilişkilendirilebilir. Glokal bir eğitim anlayışının benimsenmesiyle hem kendi ulusal değerlerinin farkında olan ve buna sahip çıkan hem de yaratıcı ve yenilikçi bireylerin yetiştirilebileceği savunulmaktadır.

Glokal bir eğitim liderinde var olan özellikler şu şekilde nitelenebilir (Gök, 2014, s. 38):

1.Yenilikçi bir vizyonla farklılıklara karşı duyarlıdır.

2.Eğitim kurumunda oluşturmaya çalıştığı yönetim anlayışını politika bilgisi temeline dayandırıp bu doğrultuda kurumsal bir politika belirler. Politik konular ve süreçler konusunda donanımlıdır ve bu donanımı yönetim stratejilerine yansıtabilir.

3.Kurum içindeki tüm mali ve finansal eylemleri küresel ve yerel eğilimlerle ilişkilendirir.

4.Çok kültürlü eğitim ortamlarının farkındadır ve bu farklılıklara hoşgörü ile yaklaşır eğitim programlarına dahil eder.

5.Toplumun ahlaki değerlerini bilir ve bu değerleri benimseyen bireyler yetişmesini sağlayacak program ve politikalar oluşturur.

6.Etkili bir öğretim ortamı oluşturulmasını sağlar.

7.Her bireyin bilgi erişimine olanak sağlar ve eleştirel düşünmeye yönlendirir.

8.Dış dünyayla bağlantılı ve tüm örgüt süreçlerine hakim olabilecek bir yönetim anlayışı oluşturur.

9.Dini farklılıklara ve manevi yaşantılara karşı duyarlı ve hassastır.

10.Geçmiş, gelecek ve şu an'ı harmanlayan bir anlayışta strateji geliştirir. Geçmişten öğrenir, bugünü değerlendirir ve geleceğe yönlendirir.

Halil Fikret Kanat

II. Meşrutiyetten sonra Osmanlı Devleti'nin eğitim alanında pek çok değişiklik yaptığı söylenebilir. Yeni okullar açılmış, çağcıl eğitim uygulamalarını görmek ve değişimleri yakalayabilmek amacıyla yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir. Bu uygulamalarla yetişen eğitimcilerin eserleri incelendiğinde, eğitimle ilgili görüş ve önerilerinin günümüzdeki anlayışa yakınlığı dikkat çekmektedir. Bu dönemde yurt dışına gönderilen öğrenciler arasında ilk pedagoğumuz olan Halil Fikret Kanat da yer almaktadır. Halil Fikret Kanat, Almanya'da Berlin ve Leipzig üniversitelerinde felsefe, eğitim psikolojisi ve tarih eğitimi görmüştür ve pedagoji alanında doktora yapmıştır. Türkiye'de, Almanya'da ve Azerbaycan'da çeşitli üniversitelerde dersler vermiş, eğitim alanında öğrenciler yetiştirmiştir (Özcan, 2010). Halil Fikret Kanat 39 yıllık meslek hayatında yüzden fazla makale kaleme almıştır. Eğitim tarihimiz açısından önemli olan çocuk yetiştirme, yeni okul düzeni, öğretmen yetiştirme, millet idealleri, eğitim ve sosyoloji gibi pek çok konuda çağdaş eğitime yönelik fikirlerini aktardığı birçok eseri mevcuttur (Alp, 2018). Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü'nün kuruluşunu üstlenmiştir ve yine bu enstitüden emekliye ayrılana kadar sayısız ilköğretim müfettişi, milli eğitim müdürü, ortaokul öğretmeni ve yönetici yetiştirmiştir (Çetin, Oruç, & Tokcan, 2006). Kanat, süreli yayınların önemini vurgulamıştır eğitimimize süreli yayınları katmada öncülük etmiştir (Güçlü, 2013). Kanat, köy enstitülerinin

kurulması fikrinin ortaya çıkarılmasında büyük rol oynamıştır. Köylünün ve öğretmenin yetiştirilmesi, kız çocuklarının eğitiminin yaygınlaşması konusunda önemli fikirler ortaya koymuştur (Asena, 2002). Bu özellikleriyle Halil Fikret Kanat, cumhuriyet tarihimizin ilk ve önemli eğitimcilerinden biri olmuştur.

Kanat'ın eğitim tanımı, toplum tarafından meydana getirilmiş değerlerin korunmasının yanı sıra ona yeni değerler katarak yeni kuşaklara aktarmaktır. Milletın kendi değerleri ve kendi ideolojisiyle, kendine yetebilmesi vurgusunu yapar. Ona göre milletler kendi ideolojilerini ortaya koymalı ve bunu takip etmelidirler ama takipteyken de diğer milletlerin ideolojilerini incelemeli, kapalı kalmamalıdır. Milletın ortak hedefler doğrultusunda birleşebilmesi ve ilerleyebilmesi için temel gereksinim eğitimidir. Bu eğitimi genç nesillere aktarmada ilk görev ailelere düşmektedir. Bu sebeple aile ve çocuk eğitimine de çok önem vermiştir. Yaşadığı dönemde nüfusun çoğunluğu köyde yaşadığı için de köyün eğitimi üzerinde ayrıca durmuştur. Köyler kalkınmalı fakat köyün kültürü ve özellikleri bozulmamalıdır.

Çevresindekiler Halil Fikret Kanat'ın insancıl yönünün çok kuvvetli olduğunu, esprili konuştuğunu ve öğrenciler üzerinde belli bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir (Asena, 2002). Akademik eserlerinin yanı sıra çevresindekilerle iletişiminin de örnek alınabileceği bir eğitimci olan Halil Fikret Kanat'ın yaşanmışlıkları ve kendi eserlerinde kullandığı ifadeler incelenmiş ve bazı global liderlik bulguları elde edilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan verilerden çeşitli kavramlar elde edilmiş ve veriler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Halil Fikret Kanat hakkında alanyazından elde edilen bulgular incelenmiş ve global liderlik teorisi bağlamında çözümlenmiştir.

Bulgular

Halil Fikret Kanat'ın gösterdiği liderlik özellikleri global liderlik bağlamında incelenmiş ve bu özellikler 4 ana tema altında toplanmıştır.

1.Yenilikçi, etkili ve eleştirel düşünmeyi destekleyen herkesin ulaşabileceği bir öğretim ortamı sunma

Kanat, köy enstitülerini kurma fikrinin ortaya çıkmasında en önemli isimlerden biri olmuştur. Nüfusun çoğunluğunu oluşturan köylüyü eğitime, eğitimde çok yönlülüğü savunma, öğrenci merkezli eğitimden söz etme fikirleri Kanat'ın yenilikçi vizyonunun açık bir göstergesidir. Kanat, "Coğrafya'nın Tedris Usulü" isimli eserinde öğrenci merkezli eğitimin, öğretmen merkezli eğitime göre avantajlarından söz etmiştir. Eserinde öğretmenlere yol gösterecek ve uygulamalarını kolaylaştıracak örnek öğrenci merkezli etkinliklere de yer vermiştir. Günümüzde hala öğretmenlerin uygulamakta güçlük çektiği bu yaklaşımdan 1927 yılındaki eserinde bahsetmesi onun ileri görüşlülüğünü ortaya koymaktadır (Çetin, Oruç, & Tokcan, 2006). Kanat, ülküsel eğitim ortamının nasıl olması gerektiğinden bahsederken eleştirel düşünmeyle ilgili şu sözleri ifade etmiştir:

"Karakterin ve kişiliğin gelişimi için makul bir düzenin ve itaatın olması gerekir. Lakin mekteplerimizdeki itaat körü körüne itaattir. Kişiler neden itaat ettiklerini bilmedikleri için bu zararlıdır. Bu tip itaatlerin olduğu yerde bir isyan hissi, arzusuzluk ve sıkıntı mevcuttur. Körü körüne itaate mecbur olanlar izzeti nefislerinin kırıldığını hissederler. Bu tip itaatlerden şahsiyet meydana gelmez." (Karagöz, 2014, s. 96).

Halil Fikret Kanat, bunların yanı sıra 1931-1933 yılları arasında 'Halk Evleri'ni kurma işinin planlandığı komisyonlarda görev almıştır. Halk evleri, tüm ülkede barınma, sağlık, çevre, eğitim, kadın haklarının ve engelli haklarının savunulması ve yaygınlaştırılmasıyla ilgili görevler üstlenen bir sivil toplum kuruluşudur. Etkili bir eğitim ortamı için güncel olayları yakından takip etmek ve değişime liderlik etmek istediği yaşamı boyunca toplanan tüm eğitim şuralarına katılmasından anlaşılmaktadır (Asena, 2002).

2. Dış dünyayla bağlantılı olma, eylemleri küresel ve yerel eğilimlerle ilişkilendirme, bunu politika bilgisi temeline dayanarak yönetim sürecine dahil edebilme

Halil Fikret Kanat, köy enstitüleri fikrinin oluşmasında önemli düşünürlerden biri olmuştur. Kanat, değişimin köylerden başlaması gerektiğini, bunun için en iyi yolun köy öğretmenleri olduğunu fakat mevcut düzende öğretmenlerin köy çocuklarını şehir düzenine bağladıklarından bahsetmiştir. Kanat'a göre ideal köy bir okulunun geniş toprakları olmalıdır ve öğrenciler bu topraklarda bağ, bahçe, orman işlerinde eğitim görmelidir, hayvancılık ve kooperatifçilik de öğrenmelidir. Bunların yanında elbette kültür ve pedagoji derslerine de yer verilmesinin gerekli olduğunu söylemiştir (Yel, 2008). Yerel ve küresel eğilimlerin harmanlandığı bu görüş Halil Fikret'in çok yönlülüğünün, yalnızca siyah ve beyazı benimsemediğinin dolayısıyla glokallığının altını çizmektedir.

3. Farklı kültürlerle, manevi yaşantılara, toplumun ahlaki değerlerine karşı duyarlı olma

Milliyet İdeali ve Topyekûn Milli Terbiye kitabında Kanat, toplumun değerlerine, millet sevgisine, ahlaka ve bireysel özelliklerin önemine dikkat çekmiştir. Bu fikirlerini "Köy Enstitülerinde her şey ikinci plana atılabilir, fakat yarınki köy öğretmenlerinin fikir istidatlarını, ideallerini, ahlâk ve karakterlerini yaratıcılık ve teşebbüs kabiliyetlerini asla ikinci plana atamayız." cümlesiyle ifade etmiştir (Asena, 2002). İnsanları namuslu, ahlaklı, karakterli, çalışkan ve yükselmeye hevesli yapan şeyin evrensel bir kavram olan sevginin olduğunu savunmuştur. Düşüncesini "...Sevgi dünyada mevcut realitelerin en büyüğü ve en asilidir..." cümlesiyle ifade etmiştir (Gül & Çakmakçı, 2017). Çevresindekiler onun iletişim kurduğu kişilere karşı sevgi dolu bir mizacı olduğu olduğunu ifade etmektedirler. Asena (2002), Halil Fikret Kanat'ın insancıl yönünün çok kuvvetli olduğunu, esprili konuştuğunu ve öğrenciler üzerinde belli bir etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Babacan tavırları sayesinde öğrencilerinin ona "Fikret Baba" ya da "Baba Fikret" dediğini de eklemiştir.

4. Geçmiş, gelecek ve şu an arasında köprü olabilen strateji geliştirebilme

Kanat, hayatı boyunca yeni şeyler üretmek ya da var olanı geliştirmek için çaba göstermiştir. Yazılarında öğretim yöntemleri ve müfredat programları, halk eğitimi, eğitim tarihi; psikolojisi; sosyolojisi ve felsefesi, yeni okul, demokrasi eğitimi, okul meclisleri projesi, yapılandırmacı eğitim, süreli yayınlar gibi eğitimle ilgili birçok konu hakkındaki düşüncelerine yer vermiştir (Alp, 2018). Geçmiş iyi tanımlayan ve gelecekte ne yapılması gerektiğini açıklamaya yönelik bir duruş benimsemiştir. Bu duruşu yeni öğretmenlerin nasıl yetişmesi gerektiğini belirten görüşlerini ifade ederken de sergilemiştir. Ona göre yapılan değişimlerin benimsenmesini sağlayacak en önemli kişi köy öğretmenleridir. Köy öğretmenleri günlük beceriler başta olmak üzere her alanda geliştirilecek, 6 senelik eğitim sonrasında köye gönderilen öğretmenlere ev, tarla, bahçe verilecekti. Böylece yeni tip öğretmen okullarında köylere seve seve gidecek öğretmenler yetiştirilebilecekti (Yel, 2008).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Milli hafızada yer etmiş fakat unutulmaya yüz tutmuş Cumhuriyet döneminin önemli eğitimcilerinden olan Halil Fikret Kanat'ın liderlik özellikleri incelenmiştir. Sahip olduğu özellikler global ve lokal kavramlarının bir arada kullanıldığı liderlik yaklaşımı olan glokal liderlik özellikleriyle çözümlenmiştir. Glokal liderlikte siyah ve beyaz renklerden birinin seçilmesine karşı çıkılır. Glokal liderliğe göre "gri" de vardır. Bu liderlik yaklaşımı en basit haliyle hem global olup ilerlenebilir hem de yerel özellik ve ihtiyaçlara odaklanılabilir fikrini ifade eder. Glokal bir liderin sahip olması gereken özelliklerin başında yenilikçi, etkili ve eleştirel düşünmeyi destekleyen herkesin ulaşabileceği bir öğretim ortamı sunma; dış dünyayla bağlantılı olma, eylemleri küresel ve yerel eğilimlerle ilişkilendirme, bunu politika bilgisi temeline dayanarak yönetim sürecine dahil edebilme; farklı kùltürlerle, manevi yaşantılara, toplumun ahlaki değerlerine karşı duyarlı olma; geçmiş, gelecek ve şu an arasında köprü olabilen strateji geliştirebilme becerileri yer alır. Halil Fikret Kanat'ın bizatihi ifade ettiği fikirlerden ve

çevresinin onun hakkındaki görüşlerinden yola çıkılarak sahip olduğu liderlik özellikleri örneklerle çerçeveselendirilmiştir. Yakın geçmişte önemli faaliyetlerin gerçekleşmesine fikir öncülüğü etmiş eğitimcilerimizin liderlik davranışlarını incelemek, hangi durumlarda hangi liderlik yaklaşımlarının kullanılabilmesiyle ilgili uygulama örnekleri oluşturması açısından eğitim yönetimi için önemli bir yere sahiptir. Glokal liderliğin ve glokal liderlik özelliklerinin alanyazında daha sık yer alması, edinilen bulguların doğrulanması açısından önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra çalışmada Halil Fikret Kanat'ın gösterdiği en belirgin liderlik türü üzerinde durulmuştur. Yazarın gösterdiği liderlik özellikleri incelenerek gösterdiği diğer liderlik teorileri de ortaya koyulabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makale hazırlanırken araştırma ve yayın etiğine ilişkin kurallar göz önünde bulundurulmuştur.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makalede süreçler tek bir kişi tarafından yürütülmüştür. Makale tek bir kişi tarafından yazılmıştır.

Teşekkür

Prof. Dr. Şefika Şule Erçetin'e desteğinden, önerilerinden ve katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çıkar Beyanı

Yazarın bu makale ile ilgili olarak hiçbir kişi ya da kuruluşla çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akbaşı, S., Erçetin, Ş. Ş., & Yüce, H. İlkokul öğretmenlerinin glokal liderlik davranışlarını gösterme düzeyleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1-1.
- Alp, H. (2018). Halil Fikret Kanat'ın muallimler mecmuasında yayınlanmış iki yazısı: mekteplerimizin yeni teşkilatı hakkında I-II. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 17 (34), 337-358.
- Asena, B. (2002). Halil Fikret Kanat yaşamı ve hizmetleri. Türk Eğitim Derneği IX. Anma Toplantısı (s. 1-20). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Baysal, H., & Göktaş, P. (2015). Dede Korkut hikâyelerinin liderlik özellikleri üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(2), 439-452.
- Çetin, T., Oruç, Ş., & Tokcan, H. (2006). Halil Fikret Kanad ve coğrafya eğitimi üzerine bir eseri: coğrafya'nın tedris usulü *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-16.
- Erçetin, Ş. Ş., Potas, N., Açıklın, S. N. & Kısa, N., (2011). Multidimensional glokal leadership scale. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 8(2), 314-318.
- Erçetin, Ş. Ş., Potas, N., Açıklın, Ş. N., Yılmaz, M., Kısa, N. ve Güngör, H.(2017). Glokal leadership behaviours of managers working in private institutions. *Polish Journal Of Management Studies*, 16(2), 74-87. DOI:10.17512/pjms.2017.16.2.07
- Erçetin, Ş. Ş. (2000). *Lider sarmalında vizyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gök, Ö. (2014). Üniversite yöneticilerinin glokal liderlik ve uygulamalarına ilişkin görüşleri (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güçlü, M. (2013). Cumhuriyetin öncü eğitimcilerinden DR. Halil Fikret Kanad'ın süreli yayınlarda yayımlanan yazılarının değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 113-129.
- Gül, O. K., & Çakmakçı, C. C. (2017). Türkçülüğün Zonguldak'tan Yükselen Sesi: Doğu Dergisi. 1. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu (s. 242-247). Ankara: Türklerin Dünyası Enstitüsü.
- Karagöz, S. (2014). Çağdaş pedagojik anlayışa uygun üç düşünür ve üç yazı (1910-1919). *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 85-99.
- Özcan, Ö. (2010). Türkiye'de toplum kalkınmasına eğitim açısından farklı bir bakış: Halil Fikret Kanad. *Türk Yurdu Dergisi*, 99(278).
- Yel, F. (2008). *Atatürk dönemi'nde köy öğretmenliği* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Yıldırım, B. H. (2012). *Liderlik özellikleri ve liderlik tarzlarının duygusal zeka perspektifinden incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Kocaeli.